

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นหนึ่งในสามคณะที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นใน ระยะเริ่มแรกของการก่อตั้งมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งได้แก่ คณะวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะมนุษยศาสตร์ ทั้งสามคณะนี้ ได้เปิดสอนวิชาพื้นฐานทั้ง 3 หมวด คือ วิทยาศาสตร์ ธรรมชาติ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โครงสร้างการบริหารงานของคณะฯ แบ่งออกเป็น 8 ภาควิชา ประกอบด้วย ภาควิชาจิตวิทยา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ภาควิชาประวัติศาสตร์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา ภาควิชามนุษยสัมพันธ์ ภาควิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาอังกฤษ และ ภาควิชาภาษาปัจจุบันต่างประเทศ กับ 1 โครงการจัดตั้ง คือ โครงการจัดตั้งภาควิชาภาษาตะวันออก และตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2551 เป็นต้นมา คณะมนุษยศาสตร์ได้ปรับโครงสร้างการบริหารงานใน ส่วนของภาควิชาจากเดิม 8 ภาควิชา เป็น 3 ภาควิชา ได้แก่ ภาควิชามนุษยศาสตร์ ประกอบด้วย 6 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาจิตวิทยา สาขาวิชาประวัติศาสตร์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ สาขาวิชา ปรัชญา สาขาวิชาบ้านและชุมชน สาขาวิชาการท่องเที่ยว และกลุ่มวิชาศึกษาทั่วไป ภาควิชาภาษา ตะวันตก ประกอบด้วย 3 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส สาขาวิชา ภาษาเยอรมัน และภาควิชาภาษาตะวันออก ประกอบด้วย 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาภาษาไทย สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น สาขาวิชาภาษาจีน สาขาวิชาภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ และมี นักศึกษาจำนวน 2,130 คน (รายงานการดำเนินงานของฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2550-2554 (ภาคการศึกษาที่ 1), 2554)

คณะมนุษยศาสตร์ มีปณิธานในการผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้ที่รู้จริง กอปรด้วยคุณธรรม มีโลก ทัศน์กว้าง มีความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความเป็นผู้นำทางปัญญาของสังคม และคณะฯ มีหน้าที่ใน การผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกสู่สังคมให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพนิสิต นักศึกษา ให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ จึงจัดให้มีการดำเนิน โครงการส่งเสริมการพัฒนาสหกิจศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งได้กำหนดนโยบายสนับสนุน ให้สถาบันอุดมศึกษาปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาสาขาวิชาต่างๆ โดยบรรจุกระบวนวิชา

สหกิจศึกษาไว้ในหลักสูตรสาขาวิชาส่วนใหญ่ ซึ่งคณะมนุษยศาสตร์ได้ปรับปรุงหลักสูตร โดยจัดให้มีกระบวนการวิชาสหกิจศึกษาเป็นกระบวนการบังคับหรือกระบวนการเลือกของหลักสูตร สำหรับหลักสูตรที่ได้จัดกระบวนการวิชาสหกิจศึกษาไว้ในหลักสูตร และได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ มีจำนวน 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม สาขาวิชาบ้านและชุมชน สาขาวิชาภาษาจีน และสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น โดยหลักสูตรที่ระบุกระบวนการวิชาสหกิจศึกษาเป็นกระบวนการบังคับไว้ในหลักสูตรมี 1 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาการท่องเที่ยว ที่ระบุเป็นกระบวนการเลือกมี 3 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาบ้านและชุมชน สาขาวิชาภาษาจีนและสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น และในการปรับปรุงหลักสูตร ปีการศึกษา 2555 มีหลักสูตรที่ได้บรรจุกระบวนการวิชาสหกิจศึกษาไว้ในโครงสร้างหลักสูตร คือ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สาขาวิชาปรัชญาและศาสนา และสาขาวิชาภาษาเยอรมัน ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการในระดับมหาวิทยาลัย ตามลำดับที่เกี่ยวข้อง ส่วนสาขาวิชาอื่นๆ อยู่ในระหว่างการปรับปรุงหลักสูตร

การจัดการศึกษากระบวนการวิชาสหกิจศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์นั้น สาขาวิชาดำเนินการผ่านหน่วยสหกิจศึกษา งานบริการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยที่คณะฯ จัดตั้งขึ้นรองรับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการกระบวนการวิชาสหกิจศึกษา หน่วยสหกิจศึกษาอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของงานบริการการศึกษาและพัฒนาคุณภาพนักศึกษา โดยมีผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการและอาจารย์ที่ได้รับมอบหมายจากสาขาวิชาให้เป็นผู้รับผิดชอบดูแล และมีเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยสหกิจศึกษาปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานหลักในการประสานการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการติดตาม ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณไว้สนับสนุนรองรับการบริหารจัดการทางด้านต่างๆ

ตามที่สาขาวิชาการท่องเที่ยวและสาขาวิชาบ้านและชุมชนได้ดำเนินการจัดสหกิจศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 นั้น ได้พบปัญหาเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานสหกิจศึกษา คือ ปัจจุบันการจัดเก็บข้อมูลสหกิจศึกษาอยู่ในรูปเอกสารเป็นส่วนใหญ่ มีข้อมูลเพียงบางส่วนที่เก็บในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์เอ็กเซล (Microsoft Excel) ในการจัดเก็บข้อมูลและการออกรายงานต่างๆ การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบที่ประสม ปัญหาบางประการ คือ มีการจัดเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อน ต้องใช้เวลาในการค้นหาและแก้ไขข้อมูล อีกทั้งมีปัญหาในการเตรียมและทำเอกสารบันทึกการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา อีกทั้งทางหน่วยสหกิจศึกษายังขาดช่องทางในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับสหกิจศึกษาให้นักศึกษาและสถานประกอบการ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเห็นความจำเป็นและมีความต้องการพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อให้คณะมนุษยศาสตร์

และสาขาวิชาต่างๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานและจัดการงานสหกิจศึกษาของ คณะมนุษยศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.3.1 ได้ระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำหรับตรวจสอบข้อมูลและกระบวนการในการดำเนินงานสหกิจศึกษา

1.3.2 ได้ฐานข้อมูลสำหรับงานสหกิจศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการงานสหกิจศึกษาของสาขาวิชาต่างๆ ใน คณะมนุษยศาสตร์ต่อไป

1.4 แผนดำเนินการ ขอบเขต และวิธีการศึกษา

1.4.1 แผนดำเนินงาน

1) ศึกษาข้อมูลระบบงานปัจจุบันเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานสหกิจศึกษาของ คณะมนุษยศาสตร์

2) วิเคราะห์ระบบงานเดิม

3) วิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษา

4) พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษา

5) ทดสอบระบบ ประเมินผล และแก้ไข

6) จัดทำเอกสารประกอบการใช้งาน

7) จัดทำเอกสารรายงานการค้นคว้าแบบอิสระฉบับสมบูรณ์

1.4.2 ขอบเขตการศึกษา

1) ขอบเขตของงานค้นคว้า

พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในลักษณะเว็บแอปพลิเคชัน

2) ขอบเขตของระบบงาน

ระบบงานประกอบด้วย 9 ส่วน ดังนี้

(1) ส่วนจัดการข้อมูลผู้ใช้ ประกอบด้วย

- การกำหนดชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านในการเข้าสู่ระบบ
- การกำหนดสิทธิการใช้งานระบบของผู้ใช้แต่ละระดับ

(2) ส่วนจัดการข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วย

- ข้อมูลนักศึกษา
- ข้อมูลสถานประกอบการ
- ข้อมูลอาจารย์นิเทศก์

(3) ส่วนตรวจสอบคุณสมบัตินักศึกษา ประกอบด้วย

- สามารถตรวจสอบระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมของนักศึกษา
- สามารถตรวจสอบความสามารถพิเศษของนักศึกษา

(4) ส่วนจัดการข้อมูลข่าวสาร ประกอบด้วย

- การประชาสัมพันธ์การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาผ่านเว็บไซต์
- การแจ้งกำหนดการปฐมนิเทศก่อนไปสหกิจศึกษาผ่านเว็บไซต์
- การประชาสัมพันธ์กิจกรรมหลังจากสหกิจศึกษาผ่านเว็บไซต์
เช่น กำหนดการนำเสนอผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น
- การบันทึกเอกสารแบบฟอร์มต่างๆสำหรับกระบวนการสหกิจศึกษา

(5) ส่วนรับรองคุณภาพสถานประกอบการ ประกอบด้วย

- การบันทึกมาตรฐาน คุณสมบัติพื้นฐานของสถานประกอบการ

(6) ส่วนการทำจดหมายอัตโนมัติ ประกอบด้วย

- การทำจดหมายขอความอนุเคราะห์การฝึกสหกิจศึกษา
- แบบตอบรับนักศึกษาเข้าฝึกสหกิจศึกษา
- การทำจดหมายส่งตัวนักศึกษา
- การทำจดหมายขอบคุณสถานประกอบการ

(7) ส่วนติดตามดูแลนักศึกษาและบันทึกผลการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย

- การส่งแผนการทำงานของนักศึกษา
- การบันทึกการปฏิบัติงานของนักศึกษา
- การบันทึกตารางการนิเทศก์งาน
- การตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยสถานประกอบการ

- การตรวจสอบรายงานการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยอาจารย์นิเทศก์
- การบันทึกขอคำปรึกษาจากอาจารย์นิเทศก์โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือเฟซบุ๊ก (Facebook)
- การบันทึกรายงานพฤติกรรมของนักศึกษาโดยสถานประกอบการ

(8) ส่วนการประเมินผล ประกอบด้วย

- การสร้างแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของแต่ละสาขาวิชา
- การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยสถานประกอบการ
- การประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาโดยอาจารย์นิเทศก์
- การประเมินความพึงพอใจของอาจารย์นิเทศก์ที่มีต่อสถานประกอบการ
- การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสถานประกอบการ
- การสรุปผลการประเมินต่างๆ

(9) ส่วนแสดงรายงาน ประกอบด้วย

- รายงานข้อมูลนักศึกษา
- รายงานข้อมูลสถานประกอบการ
- รายงานข้อมูลการฝึกสหกิจศึกษาของนักศึกษา
- รายงานสรุปผลการนิเทศก์งาน
- รายงานสรุปผลการประเมินการปฏิบัติงานของนักศึกษา
- รายงานสรุปผลความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อสถานประกอบการ
- รายงานสรุปผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาสำหรับผู้บริหารระดับสูง

1.4.3 วิธีการศึกษา

ในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีขั้นตอนการศึกษาดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานสหกิจศึกษา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ข้อมูลอาจารย์ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้อง
- 2) วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของระบบงาน
- 3) วิเคราะห์และออกแบบระบบโดยใช้ผังการไหลของข้อมูล

- 4) พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับงานสหกิจศึกษา ตามที่ได้ออกแบบไว้
- 5) ติดตั้ง ทดสอบระบบ และแก้ไขข้อผิดพลาดต่างๆ
- 6) ประเมินการทำงานของระบบ โดยกลุ่มผู้ใช้งานระบบ
- 7) จัดทำเอกสารประกอบการใช้งานระบบ
- 8) จัดทำเอกสารรายงานการค้นคว้าแบบอิสระฉบับสมบูรณ์

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาระบบ

1.5.1 ฮาร์ดแวร์

1) เครื่องคอมพิวเตอร์

- หน่วยประมวลผลกลางแบบ คอร์ทูดูโอ (Core 2 Duo) หรือสูงกว่า
- หน่วยประมวลผลกลาง ความเร็วไม่น้อยกว่า 1.8 กิกะเฮิร์ตซ์ (GHz)
- หน่วยความจำหลัก ขนาด 2.0 กิกะไบต์
- อุปกรณ์บันทึกผล ฮาร์ดดิสก์ (Hard Disk) ขนาด 160 กิกะไบต์

2) เครื่องพิมพ์ (Printer)

1.5.2 ซอฟต์แวร์

- 1) ระบบปฏิบัติการไมโครซอฟท์วินโดวส์ 7 (Windows 7 Professional) เพื่อใช้ป็นระบบปฏิบัติการ
- 2) โปรแกรมพัฒนาระบบ ภาษาพีเอชพี (PHP) ใช้ในการเขียนโปรแกรม
- 3) ระบบจัดการฐานข้อมูล มาย เอสคิวแอล (MySQL) ใช้ในการจัดการฐานข้อมูล
- 4) โปรแกรมอะโดบี โฟโตชอป ซีเอส 3 (Adobe Photoshop CS3) ใช้ปรับแต่งรูปภาพ
- 5) โปรแกรมอะโดบี ดรีมวีเวอร์ ซีเอส 3 (Adobe Dreamweaver CS3) ใช้สร้างส่วนติดต่อกับผู้ใช้
- 6) โปรแกรมเว็บเบราว์เซอร์ (Web Browser) อินเทอร์เน็ต เอ็กซ์พลอเรอร์ (Internet Explorer) กูเกิล โครม (Google Chrome)

1.6 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

- 1.6.1 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.6.2 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 1.6.3 สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและการจัดการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่